Letnik VIII. V Gorici, dne 13. decembra 1900. Stevilka 51.

Primorski List

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Izhaja vsaki četrtek ob 11. zjut. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Cena za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone. Za manj premožne 4 krone za celo leto.

Izdajatelj in odgovorni urednik: IVAN BAJT.
Tisk. »Narodna tiskarna« v Gorici.

Naročnino in **oznanila** sprejema upravništvo v Gorici, Semeniška ulica št. 9. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 10 vin.
Rokopise sprejema uredništvo v Gorici, dvorišče sv. Hilarija št. 7.

Kaj nam je početi?

Vera in sicer katoliška vera je reva, da se Bogu smili. Od vseh je zaničevana, zasramovana in preganjana. Da bi Judom kdo zameril ali luteranom ali celo paganom, ker živijo kakor jim ukazuje njih vera in da uravnajo svoje delovanje po svoji veri — tega se nikdar ne sliši, ampak hvali se jih, da so dobri, pošteni ljudje in to, ker žive po svoji veri. Edino katoličanu se šteje v zlo, ako si prizadeva tudi v dejanju javno in zasebno spolnovati, kar mu veleva njegova vera. Zakaj to?

Čudno vprašanje, kaj ne? Vendar če stvar dobro premislimo, ni prav nič čudnega. Pregovor pravi: „resnica oči kolje“. To je vže uzrok, zakaj je katoliška vera preganjana, ker namreč resnico uči. Resnica pa je le jedna, to pa zametujejo hudobneži sedanjega časa — tedaj naravna posledica, da morajo preganjati vero, katera uči resnico, ki njim oči kolje.

Vera se pa sama ne oznanjuje, ampak oznanjujejo jo v to poklicani ljudje. Naši nasprotniki, ki pa dobro vedó, da je v srcih našega ljudstva dobro vkoreninjena vera, da ni izginil še iz srca ljudstvu ves čut za dobro in pravo, zato vpijejo: mi ne preganjamo vere, ampak „farje“. Tedaj vporabljajo izrek: „Vdaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce“. Ti hudobneži — ali povejmo odkrito: liberalci, brezverci narodnonapredne stranke in nasprotniki vere in cerkve — računajo tako-le: Ogrdimo duhovščino, ki prav uči ljudi, vzemimo ljudstvu zaupanje do duhovščine — potem bodo ljudje naši, počenjali bodo kar jim bomo ukazovali mi, potem še-le jim bomo povedali, da hočemo pregnati Boga iz nebes, papeža in vero iz sveta in cesarja iz Avstrije. Kaj ne, silno lep račun!?

Kaj je temu posledica? Najprej, da ljudje sami zabavljajo čez duhovščino in jo nezaupljivo gledajo, drugič pa — in to ravno hočejo — da se tudi nekateri duhovniki ogibljejo javnega delovanja, ker jih strašijo tisti „imenitni“ priimki, s katerimi obkłada „Soča“ zavedne duhovnike, kajti vsakdo nima tako dobrega želodca in tako železnih živcev, kot gospoda okoli „Soče“. Ali naj se pa bojimo takega podlega obrekovanja? Ne, in stokrat ne. Duhovniki naj bi pomislili, da so učenci Onega, ki je dal življenje za svoje ovce, in ki jim je kot v oporoki zapustil: „Mene so preganjali, tudi vas bodo“. Dobro vemo, da so ga v resnici preganjali sovražniki resnice do srmti na križu, da mu celo v smrtnih težavah na križu niso prizanesli, da celo — po smrti mu niso dali miru, ampak rekli so: „Ta slepar je rekel, da bo čez tri dni vstal — zapečatimo grob in zastražimo ga z vojaki“. Kakor pa se je godilo Njemu, tako se je godilo tudi njegovim naslednikom apostolom in duhovnikom do današnjega dne. To zapuščino — preganjanje — prevzela je za drugimi tudi današnja duhovščina. Težka je ta dedščina, polna bridkih vzdihljejev in solzá, pa prevzeti jo mora vsakdo, ki vstopi v to družino — ker jo je zapustil vsem prvi papež: Jezus Kristus sam. —

To je resnica, ki se ne dá ovreči. Sedaj pa poglejmo drugo stran te žalostne resnice. Kako je mogoče, da se to godi? Dr. Scheicher na Dunaju je pisal v nekem časopisu: naj katoličani, posebno pa, kadar je od judovskih listov napaden kak duhovnik, natisnejo v katoliških listih isti članek od besede do besede — le kjer stoji beseda „far“ v liberalnem listu, naj se na mesto te besede dene beseda: Jud. Kaj menite, kaj se je zgodilo na ta nasvet. Vsi liberalni časniki so se zgrozili, so se zagnali nad dr. Scheicherja kakor sršeni in onemu listu, ki je to prinesel, so grozili z drž. pravdništvom — edino, ker je prinesel en sam samcat nasvet. Iz tega sledi, da se duhovščino lahko napada, Judov pa ne! Pa obrnimo ta nasvet na naše razmere. Recimo, da bi „Prim. Listu“ ali „Gorici“ prišlo na um in bi hotela ponatisniti „Sočine“ članke „Tutti frutti“ in bi mesto besede „farji“ itd. postavila besedo: sodniki, oficirji, davkarji, uradniki, ali kateri stan koli, kaj bi se neki zgodilo?

List, ki bi si upal to storiti, bi kmalu nehal izhajati, ker bi bila skoraj vsaka številka zaplenjena. Zakaj? Ker ima državni pravdnik svoj „plav svinčnik“ vedno pripravljen v obrambo stanov. Kaj pa so duhovniki, da se tako postopa ž njimi? Ali so res taki kot indijski Pariah (brezpravni ljudje)? Vse dejstvo kaže z obema rokama na to!

Pa vendar so oni predstojniki katoliške cerkve, ki velja kot državna cerkev, so vendar oni, katerim pri vsaki priliki država zdihuje: uplivajte na ljudstvo, da bo patrijotično, dinastično, so oni vendar kolikor toliko od države pripoznani uradniki. Tedaj kolikor in kadar jih vlada potrebuje, so dobri, drugače pa nima vlada ne toliko srca, ne toliko moči, da bi jim branila upliv in čast, ki jo neobhodno potrebujejo ravno pri onih opravilih, katera tirja država od njih. Moč in oblast bi vlada sicer imela, ko bi si upala kaj tacega ubraniti, pa si ne upa — tukaj se nam usiljuje misel — da si vlada ne upa, ker so njeni uradniki sami po večini liberalni, ter se njim samim dobro zdi, da kdo drugi prevzame posel, ki bi ga oni sami radi opravljali — ko bi si le upali!

Kaj nam je početi? Naj li vržemo vsled tega malodušno puško v koruzo? Katoličani res trpimo, res se moramo boriti — pa pomislimo, kar nas uči zgodovina, da je bila trpeča, preganjana cerkev vedno zmagovita, vedno sijajna, vedno bolj goreča. Sovražniki nam tedaj ne pogasijo krščanskega prepričanja, temveč ga še vzbudijo, navdušijo, ga oživijo, kjer je začelo pojemati — ker peklenska vrata ne bodo zmagala.

Zato pa narodnjaki, ki čutite le še iskrico ljubezni do naroda, iz katerega ste izšli, sedaj je čas, da kujemo železo, dokler je gorko, sedaj delujmo med ljudstvom, ki so ga nam — proti svoji volji — vzbudili nasprotniki.

Kaj naj storimo? Moj Bog, kaj?! Prvo je treba združevati ljudstvo na katerikoli način. Loči naj se dobro od slabega. Kar je dobrega ljudstva, naj se še ožje oklene vere in verskega prepričanja, kar je pa slabega, treba poučevati, ker zabredlo je le po hujskanju in zapeljevanju. Treba je pa tudi napovedati boj „Soči“ na vsej črti, ne samo po listih, ampak v dejanju. Ven ž njo iz vsakega katoliškega društva, ven ž njo iz vsake poštene gostilne, ven ž njo iz vsake družine! Na vsakem, še tako slabo oskrbovanem posestvu najdemo dovolj boljšega gnoja, kot ga nosi „Soča“ med svet. Z našim gnojem pognojimo vsaj svojo njivo, se „Sočinim“ pa ne vemo nikamor. Naj naša „inteligenca“ le piše v „Sočo“, naj jo bere, da jo bodo oči bolele, mi se je pa ogibajmo kot peklenščeka in povejmo glasno in jasno, da: kjerkoli bero in si upajo prenašati take nesramnosti in podlosti, kot jih piše „Soča“, tam ni inteligenca, temveč — pestilenca.

Našemu ljudstvu pa moramo ohraniti vero na vsak način. Iz ljudstva izhajajo učitelji, duhovniki, uradniki, ministri itd. Če so pa ti izgubili vero, bodo katoličani le, ker so v krstnih bukvah zapisani, v dejanju pa bodo neverniki in judje. Ta pa, kteremu ni ničesar do vere, je lahko goljuf in tat — tudi če je minister — dokaz nam je laška dežela, kjer vladajo brezverci. Tega pa nas Bog varuj! Tedaj pozor vsi, ki učite ljudstvo! Kdor ima ušesa za to, da posluša, naj posluša!

Politični pregled.

Povišanje davka na žganje. Vlada je predložila deželnim zborom načrt postave glede doklade na državni davek za žganje. Nova doklada se do-

---

LISTEK.

Usmiljenost našega presvitlega cesarja.

Bilo je 18. svečana l. 1853. Malo dni po homatijah v Milanu poda se presvitli cesar na sprehod. Spremlja ga njegov adjutant O' Donnel. Sprehajata se peš po krasnih dunajskih ulicah. — Prideta do neke ograje, kjer je bil lep razgled. Cesar se ustavi. Ura bije ravno ½12 dopoldan. Kar skoči nekdo od strani proti cesarju in ga nenadoma od zadej napade z bodalom v roki. Bil je neki Libeni, krojaški pomočnik, mlad fantalin. —

V istem trenutku zavpije neka gospa v bližini. Zapazila je namreč bliščeče bodalo v roki hudobnega napadovalca. Na krik gospe zasukne prisvetli cesar vrat in se malo obrne. To je cesarju rešilo življenje. Ljubi Bog ga je obvaroval gotove smrti. Z bodalom je namreč napadovalec zadel ravno na zaponko pri ovratniku (kolarju). Bodalo spodrsne ter cesarja le za pol palca globoko v vrat rani.

Libeni zavihne roko, da bi mahnil v drugo, toda ta hip plane O' Donnel, cesarjev adjutant, na hudobneža in ga zgrabi s pomočjo Dunajčana Jožefa Ettenreicha.

Ali glej! cesarja blago srcé in usmiljenje!

Ko je grof O' Donnel potegnil sabljo in mahal po zlobnežu, prosi cesar: „Ne tepsti, ne tepsti!“, vzame si ruto iz žepa ter si obriše kri, ki je curkoma padala od vratú. Grof pristopi k cesarju in v skrbeh, da bi morda rezilo utegnilo biti ostrupljeno, izsesa mu kri iz rane se svojimi ustnicami.

„O mama moja! O mama moja!“ vzdihne presvitli cesar. „O da bi mama moja nič o tem ne izvedeli! Kaj začnejo v strahú!“

Bled ko zid, vendar srčno gre cesar domu in tolaži ljudstvo, ki se je zdihajoče in jokajoče gnjetlo od vseh strani: „Potolažite se, potolažite se! Ni nič, ni nič hudega! Saj tudi moji zvesti vojaki v Milanu trpijo“.

Strah in groza sta ko blisk spreletela ves Dunaj.

Strepetali so od gnjeva in jeze pa tudi narodi po širnem cesarstvu, ko se je raznesla ta strašna vest. Zahvalne pesmi so se glasile po vseh cerkvah proti nebu, ko se je izvedelo, da se milemu in dobremu vladarju ni nič hujšega pripetilo.

V spomin te srečne rešitve pa so narodi avstrijski na Dunaju postavili prekrasno gotiško cerkev, imenovano „votivna ali zaobljubljena cerkev“. Za zidanje te cerkve sprožil je prvo misel sam brat cesarjev, pokojni Maksimilijan. L. 1856. dne 24. aprila postavil se je že temeljni kamen. En sam dan nabralo se je samo na Dunaju v ta namen 400.000 goldin. L. 1879. dne 24. aprila je bila cerkev blagoslovljena in otvorjena ravno v dan cesarjeve srebrne poroke.

In brezbožni Libeni?! Kaj se mu je zgodilo? Obsojen je bil sicer v smrt na vislicah, kar je tudi popolnoma zaslužil. Pa ko je cesar smrtno obsodbo svojega napadovalca podpisaval, je bil dobrosrčni vladar tako ginjen, da mu kane solza iz očesa na podpis in ga tako zamaže. Na to že podpisano smrtno obsodbo raztrga ter kazen spremeni v dosmrtno ječo. Materi njegovi pa odloči pokojnino.

Kedo bi ne strmel pri toliki usmiljenosti in velikodušnosti vladarjevi? Kedo bi ne čislal in ljubil takega cesarja?!

„Bog ga ohrani še mnogo let!“

Brat Avrelij.

(Piše Pržekov).

Pomladansko jutranje solnce je pogledalo radovedno v celico brata Avrelija. On je ležal bled in upadel mirno na postelji. Koščeni roki je imel sklenjeni k molitvi...

Zraven postelje na klečalniku je klečal postaran samostanski brat ter molil.

Težko je dihal brat Avrelij. Glavo je imel obvito s hladnimi obkladki, katere je skrbni brat vsako toliko časa prekladal. Njegova mlada lica so bila vela, podobna rumenemu pergamenu. Oči je imel zaprte. Le zdaj pa zdaj je pogledalo njegovo otožno oko, ki je že izgubilo oni mladostni žar, skozi okno tja gori proti mrzlemu severu, kjer mogočno kipi naš Triglav se svojimi vrhovi proti nebesnemu oboku....

Svetel solnčni žarek je pogledal v njegovo kalno oko, kakor bi hotel Avrelija zopet pomladiti, — ozdraviti — a bilo je že prepozno.

Britek nasmeh se je zazibal bolnemu bratu krog ustnic, katere so bile blede — izpite...

Še enkrat mu je pogled hitel tja ven skozi okno, potem pa je zaprl za vedno,vedno one mile, otožne oči...

Otožno je zapel samostanski zvon mrtvaško pesem...

Na sredi cerkve so napravili bratje mrtvaški oder in nanj so položili umrlega brata. Tam je ležal sredi cvetlic — nem in mrzel... Krog odrvenelih ustnic je bil še razlit oni britki nasmeh!...

Otožno so donele molitve bratov po cerkvi, molili so zanj, za mladega, umrlega brata! Enakomerno so plapolale voščene sveče, in v njih svitu so se leskетale drobne kapljice blagoslovljene vode, po rujavej redovniškej obleki.

loča na 20 vinarjev od vsakega litra. Skupni novi dohodek vlada ceni na 19.200.000 kron. To novo doklado bodo pobirali državni organi. Dohodek se razdeli v sorazmerju s porabo žganja mej posamezne dežele. Najvišji delež dobi „dežela žganja“ Galicija, namreč 5,715.984 kron. Kranjska dobi 323.488 kron, naša goriška dežela pa 65.312 kron.

V mestni zbornici dunajski je bil v petek hud vihar pri razpravi o proračunu za l. 1901. Opozicija je razsajala in vpila. In zakaj? Ker mestni zbor namerava židovskim akcijskim družbam povišati pridobninski davek od 21 na 27 odstotkov; nižjim obdačencem pa znižati za jeden odstotek. Radi tega je nastal vihar v Izraelovem taboru.

Praški občinski zastop je dne 10. t. m. po dolgem pogajanju izvolil prvim podžupanom odvetnika dr. Vojteha Frica, drugim pa inženerja Riharda Neuberta.

Ministerstvo v Bolgariji je odstopilo. Uzrok temu je podkupljivost posameznih članov ministerstva, kateri je baje sam knez prišel na sled.

Nov boj proti katoliški cerkvi na Francoskem. Francoska vlada je zbornici predložila načrt zakona, s katerim se zatró vsi redovi na Francoskem. Boj pa ne velja samo samostanom, marveč katoliški cerkvi na Francoskem sploh. Toda katoliška cerkev je prebila že druge viharje, premaga tudi tega.

Predsednik Krüger je sedaj v Hagu. Nizozemska kraljica ga je posebno slovesno sprejela. V avdijenci pa mu je povedala, da je vsako posredovanje velevlastij izključeno. Zato Krüger ne pojde v Livadijo k carju.

Vojna v južni Afriki. Angleži so dosedaj žrtvovali v vojni 90.000 mož in 40.000 konj. Padlo je torej več angležkih vojakov, kakor je bila cela burska armada. Lord Kitschener, ki je prevzel poveljstvo, je dal povelje vse burske žene in otroke poloviti. S tem hoče vplivati na boreče se može. A burska generala Dewet in Delarey mu odgovarjata z novimi uspehi.

S kitajskega bojišča poročajo, da se za 19. decembra na Kitajskem pripravlja nova ustaja. Torej začetek od konca. Velevlasti zahtevajo od kitajske države odškodnino za podložnikom provzročeno škodo. Sedaj so se pa oglasili tudi Kitajci ter zahtevajo odškodnino od velevlasti za poškodbe, ki so jih provzročili evropski vojaki. Kitajci nosijo „cof“, a tako neumni niso, kakor bi kdo mislil.

Nove volitve za državni zbor.

Trst. Slovenski kandidat za V. skupino je dr. Rybař, kandidat „progressa“ je Attilij Hortis, kandidat „svobodne meščanske stranke“ je dr. Dompieri, kandidat socijalnih demokratov pa je Učekar. Kaj bo iz te zmešnjave, se da težko povedati. Zdi se, da prodere dr. Dompieri.

V Istri je vtemeljeno upanje, da si Hrvatje in Slovenci pribore V. skupino, ki jim po vsej pravici pritiče, in da si obdrže IV. skupino zapadnih istrskih občin.

Na Kranjskem je bila včeraj volitev za V. skupino. Kandidat katoliško-narodne stranke je bil dr. Šušteršič

Mnogo posvetnih ljudij je stopilo k odru, in marsikdo je zmolil kratko molitvico v prid bratovej duši. Mnogo, mnogo jih je prišlo, a nekdo vendar ni prišel! Ni prišel se poslovit za večno od brata — Avrelija...

Bilo je pred osmimi meseci konec poletja. Takrat se je šetal brat Avrelij prvič v redovniški obleki po obširnem samostanskem vrtu. In bil je takrat srečen! Njegov pogled je bil miren. Sam se je često izprehajal med težko obloženimi trtami. Njegovo takrat svetlo oko je često uhajalo črez vrtni zid, in njegov pogled je plul tja gori proti milej Gorenjski... Na njegovih licih je bila takrat razlita ona sumljiva, čudno-zoprna, rudečica...

Danes pa je mrtev, bled! Nikdo ni plakal ob odprtem ranem grobu, ko so ga bratje polagali v zemljino naročje snivat lepši, krasnejši san. Le resne, pobožne poteze so se igrale bratom na licih...

A tam gori, ob Blejskem jezeru, ob vznožju Triglava, je plakala tisto noč po pogrebu brata Avrelija, v malej ubožnej kočici britko, sivolasa ženica. Zvedela je grozno novico, da je njen sin umrl v samostanu...

Nikdo drugi ni plakal za mladim redovnikom. Le stara, stara njegova mamica je britko stokala po umrlem njenem sinu — bratu Avreliju!!

Novice.

Naznanilo.

Prosimo vse gg. naročnike, da blagovole doposlati zaostalo naročnino. Leto, katero se bliža h koncu, je bilo za „Prim. List“ zelo viharno. Zahtevalo je veliko truda in vztrajnosti. Upamo, da nam bodo gg. čitatelji to priznali s tem, da bodo glede naročnine vestno izpolnili svojo dolžnost!

V letu 1901 bomo ceno listu znižali na 3 K, za premožnejše na 4 K. Novim naročnikom, ki vplačajo vsaj 1 K takoj, bomo pošiljali list že s prihodnjo številko naprej, ako se še o pravem času oglasijo.

Uljudno prosimo vse naše somišljenike, naj širijo „Primorski List“ med ljudstvo; v vsaki slovenski družini naj ga čitajo, da bodo naši ljubi rojaki sami mogli soditi, kje je resnica in kje laž in krivica. Lehko si naročita po dva ali več skupaj en list. —

Obračamo se v prvi vrsti do č. duhovščine s prošnjo da stori v tem oziru vse potrebne korake, da se list razširi med ljudstvom. Pa tudi druge rojake prosimo, naj nam v tem pomagajo. Program našega lista je: zagovarjati krščansko načelo ter narodne in gospodarske koristi goriških Slovencev.

Uredništvo „Prim. Lista“.

Sv. misijon v stolnici goriški se vrši v lepem redu in je prav dobro obiskovan. To pa tudi zaslužijo izvrstni govori čč. gg. misijonarjev lazaristov: Fr Javšovca, voditelja sv. misijona in njegovih sodrugov I. Kitaka in K. Hajdriha, kateri zadnji vzbuja občno pozornost. Med mnogoštevilno množico, ki polni vzlasti na večer prostore naše obnovljene stolnice, smo zapazili tudi precej olikancev, ki se ne sramujejo poklekniti pred Najvišega ob boku slovenskega kmeta, obrtnika ali delavca. Tako je prav! Kdor v resnici ljubi svoj narod, bo čislal tudi njegovo najdražjo svetinjo — sv. katoliško vero, vero svojih pradedov. Gotovo so prepričani, da more samo sv. katoliška vera rešiti pojedinca in ves narod. V središču Avstrije, v cesarski stolnici na Dunaju, so največ sv. misijoni pomagali, da se je krščansko ljudstvo otreslo neznosnega judovsko-liberalnega jarma. A to staro, vmazano zavrženo suknjo hočejo zdaj naši liberalci obleči — slovenskemu vernemu ljudstvu! Vidi se, da se nekterniki niso ničesar še naučili iz zgodovine. A pride čas, ko bode naše ljudstvo, spoznavši svojo prevaro, vrglo kakor Dunajčanje liberalizem med — staro šaro.

V soboto ob 7. uri zvečer bo spravni govor.

Sklep sv. misijona bode v nedeljo 16. t. m. ob 5. popoludne.

Najprej se bo blagoslovil misijonski križ ter prenesel v procesiji od velikega oltarja v svetišče, kjer se bode obesil na steno. Na to se bodo pred njim molile molitve za odpustke. Za tem se bo iz prižnice dal papežev blagoslov in se bodo blagoslovili raznovrstni predmeti pobožnosti (rožnivenci, svetinjice, škapulirji, križci itd.), katere prinesó verniki seboj. H koncu bo sklepni govor in zahvalnica Te Deum.

Slovenci in Slovenke! Pokažite zadnji dan sv. misijona svojo zahvalo in počeščenje Božjemu Zveličarju, posebno zdaj ob koncu sv. leta, da se usmili naše domovine, da blagoslovi začetek novega stoletja. Kristus, Bog in Človek, zmaguj, vladaj, ukazuj povsodi in vedno!

Duhovske vesti. — Č. g. Ivan Kokošar, sedaj župnik v Šebreljah, je imenovan župnikom sv. Ignacija v Gorici. Čestitamo!

Umrl je dne 11. t. m. v Sežani upokojeni župnik-zlatomašnik Ivan Vovk. — Dne 10. t. m. pa je umrl v Trnovem na Notranjskem dekan Ivan Vesel; služboval je ondi 15 let in bil obče priljubljen. — Č. g. Karol Mighetti, nekdanji vikar v Turjaku, ki je dolgo let bival v Gorici v pokoju, je sinoči v 74. letu svoje starosti, po trimesečni mučni holezni v Gospodu zaspal.

Imenovanja in premeščenja. — Minister za pravosodje je imenoval okrajna sodnika gospda Jurija Zottiga in dr. Jakoba Orbanicha deželnosodnima svetnikoma ter ju pustil kot upravitelja okrajnih sodišč na mestih, kjer sta zdaj službovala in sicer prvega v Korminu in drugega v Cresu. — Premestil pa je okrajna sodnika gospoda Ivana Guzelja iz Cerknega v Komen in Viktorja Fröhlicha pl. Fröhlichsthal iz Bovca v Kanal. Nadalje je imenoval minister za pravosodje sodnijska pristava in sicer dr. Viktorja Ahazhizha v Sežani sodnikom v Bovec in Janeza Dovgana v Voloskem sodnikom v Cerknem.

Predsedništvo primorskega finančnega ravnateljstva je imenovalo davčna kontrolorja Eugenija Bigatto in Ivana Slokarja davkarjema v IX. plačilnem razredu.

Deželnozborska volitev. — V petek 7. t. m. je bil izvoljen deželnim poslancem mesto pokojnega barona Locattellija kandidat ital. političnega društva „Unione“ dr. Waiz; protikandidat in kandidat avstrijske stranke je bil dr. Marchesini.

Trgovska in obrtna zbornice je izvolila mesto odstopivšega poslanca Mighetija g. Jos. Chiozza iz Ločnika.

Tako je število deželnih poslancev spopolnjeno.

Goriški mestni proračun za leto 1901. Mestni svet goriški je imel v petek 7. t. m. svojo sejo, v kateri je rešil proračun za leto 1901. Stroški so proračunjeni na 581.652 K, dohodki pa na 217.347 K., ostane torej primanjkljeja in sicer za redne stroške 364.205 K. Ako prištejemo k temu znesku še izvenredne stroške v znesku 42.101 K, znaša ves primanjkljej 406.306 K. Pokritje tega primanjkljeja vršilo se bode tako-le: od najemninskega davka pobiralo se bode 37%, od zemljiškega davka 41%, od obrtnijskega davka 45%, od dohodninskega davka 45%; nadalje se določi doklada na užitninski davek od vina z 180%. K tem dokladam pridejo še davščina na pivo in druge doklade na razna javna podjetja.

Slavnost v „Alojzijevišču“. — Kakor znano, je bil letos maja meseca proglašen za svetnika sv. Janez Krstnik de Lasalle, ustanovitelj reda šolskih bratov. Ta veseli dogodek je obhajalo slov. „Alojzijevišče“ s primerno cerkveno slovesnostjo dne 7—10. t. m.

Katoliška vera — pa učenjaki. — Nasprotniki slikajo vero kot nazadnjaško, ki zapostavlja vsak napredek. Trdijo, da človek, ki hoče veljati za olikanega, se mora otresti takih „predsodkov“ — sicer ni inteligenten. Duševni revčki so ti liberalni modrijani: Vede ne poznajo kakor le po imenu in od zunaj! A pravi učenjaki so bili tudi verni katoličani. Tako se je učenjak Newton, znameniti zvezdoslovec, ki je raziskal zakone težnosti, vsakikrat odkril, ko je izrekel Božje ime.

Najslavnejši kemik najnovejšega časa, ki je umrl l. 1895., učenjak Pasteur, je bil zvest in veren sin katoliške cerkve do zadnjega zdihljeja. Tega imenitnega moža je nekdo vprašal: „Kako vendar morete rezultate svojih znanstvenih raziskavanj z nauki in nazori sv. pisma spraviti v soglasje“. Pasteur pa ga je dobro zavrnil: „Preberite prej sv. pismo in vse komentarje razlagalcev, potem vam odgovorim na vaše vprašanje. Zdaj vam le rečem: Vse moje proučevanje in raziskovanje me je privedlo tako daleč, da imam vero bretonskega kmeta; ne dvomim pa, če bi bil še dalje proučeval, da bi prišel srečno do vere bretonske kmetice!“

Še živeči učenjak Roentgen je takisto mož živega katoliškega prepričanja. Roentgen — kakor znano — je znašel tako zvane žarke, s kojih pomočjo se lahko notranjost kake reči fotografuje. O tem možu, ki slovi po vsem svetu, piše angleški dnevnik „The Philot“, da se vzdržuje ne le ob petkih mesnih jedij, ampak da se posti tudi ob sobotah na čast Materi Božji!

Taki so pravi učenjaki — altro che „napredni“ (?) Tumovci, ki zmerjajo unete katoličane z „devičarji“, „tercijali“ in „podplatami“!! —l—.

Nazadnjaški duhovniki in menihi. Pod tem naslovom je priobčil zadnji list vrlega „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani naslednje velezanimive podatke:

„Naši liberalci vedno trobijo v svet, da so menihi in duhovniki nasprotniki vede in omike. Toda vprašaj jih: Kdo je iznašel glasbene sekirice (note)? Menih. — Kdo je vpeljal koralno petje? Papež Gregor I. — Kdo je iznašel smodnik? Menih. — Kdo je iznašel metriški zistem? Duhovnik Hany. — Kdo je najpreje izumel in iznašel svetovni zistem? Ti so bili: nadškof Regiomontanus, kardinal Dusa in kanonik Nikolaj Kopernik. — Kdo je napravil prve orglje? Menih Budat iz Celle. — Kdo je izpodbudil Krištofa Kolomba, da je šel iskat novega sveta? Neki katoliški duhovnik. — Kdo je iznašel uro s kolesci? Menih Pacifik iz Verone. — Kdo je iznašel uro na nihalo? Papež Silvester II. Isti papež je izumitelj globusov in arabskih številk. — Kdo je prvi uporabil elektriko pri orgljah? Duhovnik Kandid iz Lecco na Laškem. — Kdo je iznašel kompas? Dijakon Flanij Gioia. — Kdo je iznašel vpliv kinina zoper mrzlico? Jezuita L'pea in Sicard. — Kdo je pred vsemi drugimi opozoril na zdravilno moč vode? Župnik Kneip. — Kdo je iznašel zakone elektrike? Menih Lana. — Kdo je iznašel telegraf? Duhovnik Chappe. — Teleskop? Menih Scheiner. — In Mikroskop? Oče Magnan. — Kdo je napravil prvi zračni balon? Menih Desforges l. 1772. — Kdo je prinesel prve sviloprejke v Evropo? Dva katoliška misijonarja sta jih prinesla iz Kine. — Kdo je iznašel alfabet za gluhoneme? Duhovnik L'Epée“.

Toliko v odgovor tudi „Soči“ na njeno blebetanje, da je duhovščina sovražna vsakemu napredku v vedi in omiki! —

Inteligenca proti nam? Prijatelj nam piše: „Ne verujte, da je vsa inteligenca proti nam. V volilni borbi je bilo na naši strani mnogo učiteljev, županov in drugih izobraženih mož“.

Tudi mi radi priznavamo, da je med iteligenco mnogo naših, ali resnica je vendar, da so vsi trgi glasovali proti nam. V trgih je pa največ inteligence. — Med učitelji je mnogo naših, ali dozdaj manjka moža, ki bi je združil pod geslom: „složno z duhovščino za blagor naroda“. — Naša naloga nasproti inteligenci mora biti: možko, dostojno in odločno ravnanje brez osebne mržnje in celó brez nevolje, saj smo nekoliko sami krivi, da inteligenca ne misli z nami, ker je nismo učili.

Obrekovalna babura. Vže večkrat smo opozorili naše cenjene bravce, kako ostudno blati „Soča“ vse kar diši po cerkvi. Mej drugim je podtikala tudi morali sv. Alfonza Liguorija, da dovoljuje laži in krive prisege. Mi smo jo pozivljali naj dokaže te svoje nesramne trditve, sicer si pritisne pečat lažnjine, obrekovalne „babure“.

Na ta dokaz čakamo, čakamo — a zaman.

Da celo, mesto dokazov, drzne se „Soča“ le vedno ponavljati svoja obrekovanja. Tako je tudi v „Soči“ z dne 4. dec. t. l pisala: „Po Liguorjanski morali ni greha na svetu, da bi ga „dober“ namen ne opravičil, celo kriva prisega. Gluha in slepa je za načelo vseh krščanskih moralistov: „Bonum ex integra causa, malum ex quovis defectu“. — Primorani smo torej nadeti danes žalostno prosluli „Soči“ naslov nesramne, obrekovalne „babure“.

Da se v bodočnosti ne bo več tako grdo blamirala, svetujemo jej, naj pregleda v moralki sv. Alfonza naslednja mesta: 1. 2. n. XVIII. in n. XXXVII. — A zdi se nam, da vsa „Sočina“ modrost z bovškim Salomonom vred, ne bo znala poiskati teh mest — ker pozna sv. Alfonza h večjemu — po imenu!

l—

(Dalje v prilogi.)

stranke, se naših razsodnih ljudi ni prav nič prijelo, ter so volili vsi po svojem prepričanju.

Na dan volitve je prišlo toliko naših na volišče, da je nasprotnikom popolnoma upadel pogum; slišati je bilo le po krčmah prodajati njih „modrost“. Govorilo se je splošno, da pridejo tudi letos iz Pluženj in Otaleža socijalni demokratje na volišče; toda tudi ti najbrž še niso pozabili, kako so prišli pri zadnjih volitvah zastonj razgrajat v Cerkno. Videti je bilo le kake tri, kateri pa najbrž sami niso vedeli, kaj hočejo. Da-si je res po Pljužnjah in Otaležu še nekaj prav strastnih demokratov, na katere uplivajo agitatorji soc. demokracije iz bližnje Idrije, vendar je opažati, da je že marsikateri teh ljudi izprevidel, da z glavo skozi zid ne gre. —

Omenjati pa moram, da ravno v teh občinah je tudi prav veliko razsodnih mož, kateri se ne bojé truda, niti časa, ko se gre za dobro stvar; in ne le iz Otaleža in Pluženj, ampak še celo iz hribovite in oddaljene Masore in Jazenj je bilo videti lepo število volilcev na dan volitve; da so tako pokazali, da njih prepričanje jim je sveto. Slava jim!

Vidite gospod Tuma! To je jasna, prava, čista ljudska razsodnost, katera se ne da prodati za kozarec vina, — katerega si lahko vsak pošten kmet sam kupi, ako se mu zljubi, — edina ta je nam porok za boljšo bodočnost našega naroda na Goriškem!

— Dne 4. t. m. je tukaj kąp zadela obče spoštovanega mladeniča — posestnika Antona Eržena. Šel je zjutraj hlapca klicat, naj gre k zornicam, kar se zgrudi, in bil je takoj — mrtev, predenj je mogel dohiteti g. duhovnik na lice mesta.

Naj mu sveti večna luč!

Kred, dne 8. dec. Imeli smo volitve dne 5. dec. Takih nismo še nikdar imeli. Prišli so na volišče celo nekateri iz Kobarida, katere smo prašali: „Kaj pa hočete tukaj?“ Nekateri so rekli, da so prišli teleta, drugi celo krave kupovat. Pa so se bili zmotili, ker niso imeli denarja ne za teleta in ne za krave. Že mesec poprej so se hvalili, da bodo v Kredu vse pokupili in lansko leto že je Andrejec Gabršček pisal, da kupi vse Borjance za pudel žganja — pa so se zmotili. Na volišče so bili pripeljali celo nekega slepca. Ko so pa propadli in sicer v obeh skupinah, ga niso hoteli peljati domov. Kobaridci bi bili prav storili, ko bi bili doma ostali. Omenim naj še, da nosijo Staroselci pri vsaki volitvi klobuk po strani, pa ko bi bili pravi možje, bi vendar popravili tisto Božjo cerkvico, katero imajo. Vsem se grdo zdi. Na eni strani leži kamenje, na drugi pa pesek, kar ga ni že veter odnesel . . . . .

M. H., — A. H.

Potrjen načrt zakona. Nj. Veličč. presvitli cesar je potrdil načrt zakona, s katerim se razdelijo občinska zemljišča v občini Otalež.

Iz Štanjelske občine nam piše nekdo: Ko sem se na semenj sv. Andreja vračal domov, stopil sem na voz do Rihemberga. V vozu smo bili iz raznih strani. Precej so nekateri začeli govoriti o volitvah ter kazati name: „Ta je narodnjak iz Štanjelske občine, drži s farji. Štanjelci ste slepci, sto let za nami. Mi smo za omiko in napredek. Dr. Tuma bo osrečil narod“. Jaz sem jim pa odgovoril: „Kje ste bili vi in vaš Tuma, ko je že naša duhovščina skrbela za narod in se borila za njegove pravice! V državni zbor treba poslati pravega katoliškega moža, kajti v državnem zboru sklepajo postave, ki so za naš časni in večni blagor velike važnosti. Na Ogerskem so slabi poslanci upeljali civilni zakon, na Francoskem so spravili iz šol krščanki nauk“. Nekateri iz Rihemberga so mojim besedam pritrjevali, drugi s Krasa pa so začeli proklinjati mene in vse duhovnike. Pretili so mi celo s pretepom. Najbolj glasen je bil nek divjak s Svetega pri Komnu in najnesramniše je govorilo neko človeče iz Pliskovice, ki je neslo v Gorico črevlje prodajati. Povdarjali so, da njih stranka hoče omikati narod, pa čujte, kako so omikani: Skoraj v vsako krčmo so zavili, proklinjali farje in peli grde pesni. Dr. Tuma se lehko sramuje takih ljudi. Ti divjaki so si privoščili tudi našega č. g. kurata Štrancarja v Štanjelu, kateremu so rekli, da je zapeljivec. Jaz pa sem jim odgovoril, da bi bilo prav dobro, ko bi imeli mnogo takih duhovnikov, ker potem bi zavladal mir po deželi.

Iz Štanjela. Izredno slovesen pogreb se je vršil pri nas dne 9. t. m. Zaspala je v Gospodu vsled zapljučnice 16letna Alojzija Švagelj. Bila je vsestranski uzorna deklica. Pravi izgled pokorščine, goreče krščanske pobožnosti, sramežljivosti, ter razumne pridnosti. S svojimi čednostmi si je pridobila ljubezen in spoštovanje vseh, ki so jo poznali. — Zato jo je ljudstvo spremilo do groba v preobilnem številu. Skoro slehernemu se je utrinjala solza žalosti. Zlasti njenih tovaršic in starejših deklic, ki so stopale belooblečene za krsto, ni bilo utolažiti. — Najlepši spomin ji postavite, drage deklice, ako jo posnemate v njenih čednostih! Večna luč naj ji sveti!

Gorenjepolje. V nedeljo 9. t. m. ob 5 uri 25. m. zjutraj bil je tukaj močan s podzemskim gromom združen potresni sunek.

Šolski poduk je za 10 dni prenehal. Otroci bolehajo na „maruskljah“ in bluvajo kri.

V Gor. Trebuši so 1. adventno nedeljo peli šolarji iz nove „Cerkv. pesmarice“ od g. D. Fajgelj-a. Peli so nekoliko tiho, a precizno in brez pogreška št. 4., 6., 18. 31. in 32. Peli bodo sedaj pri „zornicah“ še večkrat te in tudi druge komade.

Ljudem je otroško petje jako ugajalo; in zakaj bi tudi ne? Saj petje, ki privré iz nedolžnega srca in iz čistega grla, je pravo in lepo petje, je dostojno službe božje... Učitelji-organisti, potrudite se: Šolarji naj pojó vsaj pri navadni službi božji in ob posebnih prilikah, kakor so „zornice“, „šmarnice“ itd. — gradiva Vam ponuja dovolj Fajgelj-eva „Cerkv. pesmarica!“

A. Plesničar
kurat.

Znižanje vožnih cen za učečo se mladež na južni železnici. Obratno vodstvo južne železnice v Trstu naznanja, da se bo oziralo pri dovoljevanju polovične vožne cene na južni železnici za šolko mladino odhajajočo z doma v šolo ali povračajočo se iz šole na počitnice na dom, le takrat, ako bodo dotične prošnje opremljene in zicer: za one, ki obiskujejo šole, na katerih se ne plačuje šolnine, z ubožnim listom, katerega sme izdati le občina ali pristojna politična oblast, za visokošolce, dijake srednjih šol in sploh vseh onih učnih zavodov, na katerih se plačuje šolnina, dovoljevala se bode znižana cena le takrat, ako dokažejo in sicer s potrdilom šolskega vodstva, da so deloma ali popolnoma oproščeni šolnine. Na prošnje, ki ne bi bile opremljene s takimi spričevali, se ne bo jemalo ozira.

Proračun okr. šol. sveta za goriško okolico za leto 1901. V četrtek 29. t. m. je imel sejo c. kr. pomnoženi okrajni šolski svet za goriško okolico, v kateri se je med drugem tudi sestavil proračun za leto 1901.

Čeravno se je vsled letošnjega šolskega zakona postavilo v proračun za zboljšanje učiteljskih plač blizo 18.000 kron in jednako tudi večji znesek za petletnine nego minulo leto, ne bodo davkoplačevalci obremenjeni več nego so bili tekočega leta.

Davki celega političnega okraja so znašali v okroglem številu 250.000 kron. Te se je za tekoče leto obremenilo z 80%, a za leto 1901 pa le s 65%, ker dobival bode okrajni šolski zalog goriške okolice 64.000 K. iz deželnega šolskega zaloga, v katerega bodo skladali davkoplačevalci cele dežele. Glede na to, da znašajo davki cele dežele v okroglem številu 1,400.000 K, obremeniti bi se moralo davkoplačevalce, da se pokrijejo vsi doneski okrajnih šolskih svetov, z 280.000 K. z 20% doklado. Ali glede na to, da so deželi na razpolago še drugi viri, n. pr. dosedanji aktivni deželni šolski zalog z 12.000 K., pa da se postavijo doklade tudi na užitninski davek, — utegnila bi zadostovati naklada na neposredne davke le kakih 15%.

Tako bi bili davkoplačevalci skupno obremenjeni le z 80%, med tem, ko bi brez deželnega zaloga bili obremenjeni, da se pokrijejo vsi potrebni stroški, s 87-88%.

Pri sv. Mateju v Istri so dobili nove, krasne orglje, katere je izdelala tvrdka: „Brata Zupan“ v Kamnigorici. To delo slavne slovenske tvrdke: „Brata Zupan“ nosi številko 78.

Najnovejše o Edisonu. Edison dela poskuse, da bi vse snovi, ki so v oglju, se porabile. Sedaj se po njegovem zatrdilu zgubi 90 odstotkov snovi. Poskusi so se Edisonu že deloma posrečili, kedar se mu pa popolnoma posrečijo, tedaj bode sedajni sistem gonilne moči se popolnoma spremenil.

Najstarejši mož sveta živi v Združenih državah ameriških ter je star 128 let. Ime mu je Noah Roby.

Telegram. Iz Ljubljane: **Dr. Ivan Šušteršič je izvoljen z veliko večino za poslanca pete skupine.** Uredništvo „Prim. Lista“ iskreno čestita poslancu in volilcem.

Vprašanja c. kr. drž. pravdništvu v Gorici.

V imenu katoliške duhovščine, katera je od države priznan stan, dovoljujemo si vprašati c.kr. drž. pravdništvo:

Ali je c. kr. drž. pravdništvu znano, da časopisa „Soča“ in „Primorec“ vže celih osem mesecev v eno mer blatita in grdita duhovski stan, da ga izročata javnemu zaničevanju, da hujskata občinstvo proti njemu, da vzbujata z lažnjivim sumničenjem sovraštvo do njega, da mu jemljeta s psovkami dobro ime in ugled pri ljudstvu?

Ali meni c. kr. drž. pravdništvo, da smeta imenovana lista „Soča“ in „Primorec“ rabiti brez preglaska in brez ukora od c. kr. drž. pravdništva psovke in sramotilne naslove, ki naravno merijo na stan in ne na poedine osebe istega kakor n. pr.: „far“, „farji“, „farški“, „farško gospodarstvo“, „farški hlapci“, „farški podrepniki“ itd. v vsaki številki po 10—20 krat; profanatorji vere, nunci, ki prežijo kakor hudič na volilce, slepilci ljudstva, farovžki lažniki, teroristi, podivjana duhovščina, rogovileži, popi, derviši, stekli derviši itd. itd.

Ali bi c. kr. drž. pravdništvo molčalo, ako bi „Soča“ in „Primorec“ dajala take priimke sodnikom ali častnikom ali učiteljem ali tudi le c. kr. stražarjem?

Ker pa naše državno pravo ne dela v tem oziru razločka med stanom in stanom, torej tudi ne med duhovniki in častniki, menimo, da ga ne sme delati niti državno pravdništvo. Vsled tega vprašamo: kako dolgo še bo državno pravdništvo molčalo na toliko sramotenje duhovskega stanu? Mi tega vprašanja ne stavimo, kakor bi imeli Bog ve kako zaupanje v pomoč c. kr. drž. pravdništva, ali ker vže imamo urad, postavljen v varstvo javnega reda, menimo, da smemo tudi tirjati od njega, kar nam gre.

Več duhovnikov v Gorici.

Naša društva.

Nove posojilnice. Prijatelji, ki namerjavajo ustanoviti nove posojilnice, naj se obrnejo do „Centralne Posojilnice“ v Gorici, ki jim pripravi pravila in vse potrebne vloge. Naše geslo je: v vsaki občini kmečka posojilnica! Dokler ni bilo centrale v Gorici, je bilo to silno težko, zdaj pa pojde veliko lože. — Če se kedo boji, da bi mu posojilnica nakopala preveč dela, naj jo vender le ustanovi, „Centralna posojilnica“ mu bo delo tako olajšala, da se ne bo imel o čem tožiti.

„Centralna Posojilnica“ naznanja: Zaupanje občinstva v mladi zavod je zdaj vže toliko, da mu je obstoj zagotovljen. Ali delati moramo na to, da bo „Centralna Posojilnica“ močna dovolj, da lahko reši naše somišljenike in prijatelje, ako jim drugi upniki odpovedo posojila. Gorje človeku, če je nasprotniku dolžan! Prijatelji naj nam iščejo deležev in hranilnih vlog in mi le prosimo, da bi **vsi** storili svojo dolžnost. Hvala vsem, ki so nam do zdaj pomagali!

Posojilnice na deželi vabimo, naj se z zaupanjem obračajo k nam v vseh rečeh, ki se tičejo prometa, knjigovodstva, bilance, zglasil, davkov, pristojbin itd.

Iz prijaznosti posreduje „Centralna Posojilnica“ pri nakupavanju in prodaji papirjev, pri vinkulaciji obveznic, pri menavanju denarja in je sploh pripravljena iti na roko prijateljem v vseh denarnih opravilih. Svoji k svojim!

Za načelstvo: Dr. J. Pavlica.

Uradne ure vsaki dan, izvzemši nedelje in praznike, od 8 do 12 ure, v ulici Vetturini 9, v pritličju. Poslovodja „Centralne Posojilnice“ je g. Henrik Jušek, denarničar in poverjenik načelstva g. Ferdinand Sfiligoj, veleposestnik v Gorici. Naslov za pošiljatve po pošti je: „Centralna Posojilnica“ v Gorici.

Vabilo na naročbo. — Tukajšnje c. kr. kmetijsko društvo odpre, kakor v preteklih letih, naročbo, katere se lahko vdeleže društveni udje in kmetovalci naše dežele, na skupno nakupovanje a) bakrenega vitrijola (prve vrste) in b) zmletega žvepla (dvakrat rafinirano, izvanredno drobno zmleto), c) žvepla s primesjo 3% bakrenega vitrijola po naslednjih pogojih: Kupna cena za bakreni vitrijol je določena na 61 K in 70 vin. (gld. 30·85) kvintal. Pri naročbi bakrenega vitrijola je plačati 10 kron varščine od vsacega kvintala ali 1 krono od vsacih 10 kilog. Za originalne sode držeče 250 kg. ne bo plačati embalaže; med tem ko se bodo za manjše množine vračunili žaklji po različnosti množine blaga. Najmanjša množina bakrenega vitrijola, katero se more naročiti, je določena na 10 kg. in v množinah, katere se dajo deliti s številko 10.

Kupna cena zmletega žvepla v žakljih po 50 kilog. je 13 kron in 40 vin. (6·70 gld.), kvintal žvepla z primesjo: 15 kron in 20 vin. (gld. 7·60) in varščina, katera se mora plačati pri naročbi, znaša 2 kroni za vsaki žakelj. d) Kilenskega solitra s 15½—16% dušika po 22 kron 70 vin. (gld. 11·35) kvintal, e) rudninski superfosfat s 12—14 fosforove v vodi razstopljive kisline kron 6·40 (gld. 3.20).

Splošni pogoji: Zgoraj navedene kupne cene so določene za blago v društvenem magacinu v Gorici (bivši sladkornici Via Capuccini), toda stroške nakladanja bodo morali plačati naročniki sami. Naročbe se sprejemajo, dokler ne poide blago. Blago se izroči v mesecu aprilu pr. l. in takrat se ima izvršiti tudi dotično doplačilo. Za naročnike, kateri bi ne prevzeli bakrenega vitrijola ali žvepla v času, ki se jim naznani s posebnim listom, se bo hranilo blago v magacinu še osem dni proti nagradi 2 vin. od kvintala na dan. Po preteku te dobe se bo smatralo, da dotični naročnik noče sprejeti blaga in vplačana varščina pojde v kortst „zaloga za naročbe“.

Od vsacega naročnika, kateri ni poznan kot posestnik, se bode lahko zahtevalo uradno županstveno potrdilo, da je on zares posestnik in da množina naročenega blaga odgovarja njegovemu posestvu.

Opomba. Modra galica ali bakreni vitrijol ne pomaga samo proti trtni strupeni rosi ali peronospori, ampak odganja peronosporo tudi na krompirju. Ta bolezen je že več let silno zmanjšala pridelek na onem krompirju, ki se izvaža iz naše dežele, in zato priporočamo prav nujno, naj se krompir škropi z enako raztoplino, kakoršno rabimo proti trtni peronospori, in sicer je prvikrat škropiti, kadar so rastline 20 cm. visoke, potem pa, kadar se prikaže bolezen, vsakih 15 dni. C. kr. kmetijsko društvo v Gorici, predsednik: Coronini.

Zavod sv, Nikolaja v Trstu. — Komaj 2 leti je, odkar posluje zavod sv. Nikolaja, a je že sprejel pod svoje okrilje nad 1000 deklet, in sicer: Kranjic 347, Primork 302, Štajark 164, Korošic 80, iz kraljevine Hrvatske 45, Čehinj 6, Poljakinji 2, Rusinjo 1, Italijank 29, Nemkinj 24. A odkloniti smo jih morali veliko radi pretesnih prostorov. Društveni dohodki nam ne dopuščajo, da bi najeli veče prostore. In vendar: kolika dobrota je že to, da dekle dobiva brezplačno stanovanje! Pa tudi hrano dobiva, četudi nima ni novčiča v žepu. Drugače bi trpela glad, in glad je vendar najhujši pospeševatelj nemoralnega življenja! Vrhu tega, da se skrbi za duševni in telesni blagor deklet, ni jim treba hoditi v bolnišnico v slučaju bolezni; marveč se dekle, ako ni nevarno bolno, lahko zdravi v zavodu. Človekoljubni zdravnik gosp. dr. Martinis, rodom Dalmatinec, uvidevši korist zavoda, ponudil se je, da bo dekleta zdravil brezplačno. In ne samo to; posredoval je tudi pri lekarničarju, da dekleta dobivajo zdravila veliko ceneje. Ni li to velika dobrota za dekleta sama,

Deželni zbor goriški se otvori v pondeljek dne 17. t. m. Ob 10. uri zjutraj bo v stolnici slovesna sv. maša. Ob 11. uri prva javna seja. Kolikor smo poizvedeli, bo deželni zbor rešil v tem zasedanju letni proračun, uprašanje odavku na žganje in pa o najemninskem krajcarju za mesto Gorico. Zasedanje bo trajalo le do 22. t. m. Slovenskim poslancem priporočamo edinost, ker v edinosti bodo v tem zasedanju marsikaj lehko izvojevali.

„Soča“ — pokorna(?) hči cerkve. — „Soča“ je spoznala, da se njena krinka, pod katero skriva mržnjo in sovraštvo do vere — vedno bolj pomika iz obraza. Zbala se je, da je ljudstvo ne spozna v vsej svoji liberalni nagoti. Kaj torej storiti? Hitro se začne na vse kriplje priduševati in klicati vse svetnike in vse hudiče na pomoč, kakor kak tat, ko se ga na „poštenem“ delu zasači. „Mi nismo proti veri, mi nismo brezverci, mi smo prav dobri kristjani“ — tako in enako klepeče prav po hinavsko.

Kaj menite, „Soča“ se še celo ponaša, da stori za vero več — kakor vsi duhovniki, več kakor naš prevzorni kardinal! V štev. 135 podučuje Ga lepo „napredno“ o nalogi duhovnikov, ter Ga citira pred svoje „avtonomno“ sodišče: „Eminenca, ali delajo z Vašim dovoljenjem? Kdo bo odgovoren? Vi ste višji pastir, vi boste nosili zato tudi višjo odgovornost!“ Storila bi takisto najbrže tudi sè sv. Očetom, ko bi bil bliže — tiskarne. Kako spoštovanje (?) goji do višjih pastirjev, škofov, kažejo besede v štev. 135: „Kardinal je vladna podrepnica — in to so skoro vsi škofje!“ — „Soči“ ni več sveta nobena cerkvena avtoriteta! Ali ne udarjajo na to struno besede: „Nikdo Vam nič ne more in ne sme, najmanj pa tisti, katere Vi redite; na dan, na noge!“ V tem smislu je tudi Gaberšček na shodu na Cesti govoril in sicer, če se „Soča“ tudi tu ni zlagala, doslovno tako: „Pravijo, da je naša stranka brezverska . . . mi nočemo farovške komande, mi nočemo, da bi nas ti ljudje sodili. On, ki je nad nami, on nas bo sodil, **nikdo drugi**“.

Tako se torej liberalna stranka umika vsaki cerkveni sodbi. Tudi če bi jo vsi škofje in papež obsodili, trdila bi: „Bog nas bo sodil — nikdo drugi!“

—l—.

Na eno in isto komando. Tumovo glasilo z dne 29. nov. t. l. pravi: „Eco“ piše prav tako o sedanji volilni borbi, kakor „Prim. List“, da gre tudi za vero Vidi se, da na eno in isto komando“.

Mi odgovarjamo: Odpadniški in renegatski list „Friuli Orientale“ piše prav tako o sedanji volilni borbi kakor „Soča“, da se gre tudi za vero. V volilnem oklicu laže prav liberalno: „Bisogna volgere la lotta con maggior fermezza contro il clericalismo, che è l'agente più dilatario contro il progresso, contro i nostri conati nazionali. Quando diciamo clericalismo, escludiamo del tutto ogni idea di religione!“

To lažejo liberalci po vsem svetu. „Soča“ nima torej svojega posebnega liberalizma, ampak je polna istega, ki se povsod z enako nevarnim orožjem bori proti cerkvi. Vidi se, da na eno in isto komando!

—l.—

Nulla dies sine linea. Ni dneva brez črte — in ni „Soče“ brez črta — do katoliške cerkve. Sicer bereš v nji opetovano, da „Soča“ ni proti cerkvi, ni proti veri. Tudi somišljenike svoje navaja, naj duhovniku kar v „brk povedo“ (!), da taka trditev je laž. Nič ne de, da ruje na vse strani proti cerkvi, zadostuje krinka, zadostuje fraza in — — „basta“! Kjer pa le more pobere kamen, pa ga vrže z vso strastjo na katoliško cerkev. Tako je storila tudi v številki z dne 4. decembra pišoč: „Katolicizem je bil vedno sovražen narodnosti. Duhovščina je bila vedno nasprotna slovan. petju po cerkvah!“

V dokaz navaja odredbo praškega nadškofijstva, naj se poje na koru med slovesno sv. mašo le latinski, ker pevci imajo s petjem odgovarjati darujočemu mašniku ter ga spremljati kakor ministrantje. V tem slučaju pripada petje strogo v liturgijo sv. maše — biti mora pravilno le latinsko — kakor odgovori ministrantov. To je pri nas vže davno v navadi — brez škode narodnosti, takisto tudi pri strogo liturgičnih opravilih. A pri vseh drugih priložnostih (pete maše, popoldanske službe božje, procesije itd.) je naroden jezik ne le dovoljen, ampak tudi priporočan. K temu dogodku se zadira „Soča“, češ: „Čehi ne smejo niti moliti(!) več v svojem narodnem jeziku. Moliti morajo v mednarodnem jeziku, v latinščini!“ — Nesramnost! Kdo je ukazal, da ne smejo moliti v svojem jeziku? Komu se pa imajo zahvaliti avstrijski Slovani, da so si ohranili svojo narodnost — ako ne duhovščini!? Brez nje bi se vkljub vsem advokatom potopili v nemško morje. To dobro vedo naprednjaki, toda otrokom dopade tudi v najlepši vrt kamenje metati!

Liberalci so pač vsi enaki. Nemški liberalci podtikajo cerkvi, da zatira nemški jezik, Čehi, da češki; a dokaza pravega — razven zavijanja — nimajo. Tako je neki gosp. J. Engel v Hallu razpisal 2000 K darila dotičnemu, ki dokaže z zgodovinskimi podatki, da je katolicizem sovražen narodnosti. V razsodišče je zbral poleg dunajske univerze, tudi protestantsko bogoslovno fakulteto v Göttingu. — Od tega je minulo vže dve leti — a ne eden se ni oglasil, da znanstveno-zgodovinsko utemelji omenjeno očitanje o kat. cerkvi in to za lepih 2000 srebernih kronic ne! — Tumovci tega tudi ne morejo dokazati — a zabavljati pa znajo po izreku: Več zamore utajiti en sam osel, kakor pa dokazati sto modrijanov.

—l—

„Pravi katoličani“ okolu „Soče“ pišejo v zadnji številki: „Ko se je v **Kani-Galileji** vršilo ženitovanje, je bila tudi godba in ples, prišel je sam Kristus. . .“

No, to pa je res učeno! Kje je ta Kana-Galileja, vedo le učenjaki okoli „Soče“, mi vemo le za Kano v Galileji. Da je bila pri tem ženitovanju tudi godba in ples, je pač zapisano v Gabrščekovem „Kalamonu“, ne pa v sv. evangeliju. Prav čuduo je, da ni „Soča“ pristavila, da so bili v Kani-Galileji tudi „Sokolci“!

Kako se zgražajo, če duhovnik omenja volitve v cerkvi! Še cesarju, ki je prvi v politiki, mora duhovnik pridigati, da je odgovoren za svoje vladarsko delovanje Bogu, kateremu bo dajal za to odgovor. Ali pa nimajo tudi poslanci veliko odgovornost? Ali niso tedaj odgovorni volilci za to, kakšne poslance volijo, in ti kakšne postave sklepajo? In kdo naj jedne ko druge opominja na to, če ne tisti, ki božjo postavo ljudstvu razlagajo!

Ne se umikati. — Nekateri naši somišljeniki so zelo poparjeni in nevoljni, ker so propali pri prvotnih volitvah. — Vsled tega so začeli izstopati iz društev, iz posojilnic in zadrug in pravijo, da je najbolje vse pustiti, „ker so ljudje taki“. Prijatelji, nikar tako! Vera naša je ljubezen, ki se žrtvuje, ki ne išče svojega, ki vse prenaša in do konca vstraja. Ta ljubezen je svet premagala, in bo premagala tudi narodno-napredno stranko. To ljubezen v srcih oživimo in delajmo! Boj mora biti, ali ne boj proti osebam ali stanovom, ampak boj za krščanska načela in narodne pravice. Naše ljudstvo je prav gotovo dobro, a premalo poučeno. Učimo je torej!

Naše učiteljstvo. — Že zadnjič smo omenili, kako napredni učitelji blatijo č. duhovski stan. Lehko rečemo, da najhujše psovke na duhovnike prihajajo od gg. učiteljev, kateri pa pri vsem tem govoričijo vedno o duhovski nadvladi. Danes navedemo še par izgledov. Učitelji pišejo v „Učiteljskem Tovarišu“ št. 12. t. l. da duhovniki držijo slovenski narod z jeklenimi prsti za tilnik in ga tiščijo v bedo, da duhovska usta pijejo našemu narodu sok življenja in mu srebajo njegovo kri, da so duhovniki **svojat**, ki služi le eni zdaj h koncu se nagibljajoči ideji t. j. krščanstvu.

Naj navedemo še par izgledov iz zadnje volilne borbe. Učitelj Bajt iz Ajdovščine je na shodu na Cesti — kakor sporoča „Soča“ — javno dukovnike primerjal bogatinu, ki je imel 99 ovac, pa je šel k sosedu, ki je imel le eno samo ovco ter mu jo vzel. Rekel je javno, da duhovniki skrbe le za se in za svoj stan.

Učitelj je zopet o volitvah na Krasu — kakor pripoveduje ljudstvo — javno izgovarjal te-le besede: Ne volite s farji, ker vas bodo obesili.

Tudi od drugod nam prihajajo enake vesti.

Tako teptajo napredni učitelji č. duhovščino v blato. Duhovniki so jim svojat, oderuhi, hudodelniki, zlovestni farji itd. Izpolnujejo se besede Jezusa Kr.: Ako so mene preganjali, bodo tudi vas.

Hinavščina brez konca in kraja. V zagovor svoje vernosti se sklicuje „Soča“ na besede dr. Tavčarja — vodjo liberalne garde na Kranjskem, s pristavkom, da njegove besede podpiše z obema rokama. Moj Bog, kdo bi si mislil, da se bo „Soča“ tako lepo v past vjela. S Tavčarjevo obrambo si je „Soča“ — svojo obsodbo konečno podpisala. Z dr. Tavčarjem rokoviči, s kranjskimi liberalci se objema — ter prizna javno — o čemer poprej ni hotela vedeti, da je prijadrala srečno v odpadniški tabor!

Da, da, le tolaži se, ljuba „Soča“ z dr. Tavčarjem, da nisi še taka, da bi „za kosilo najrajši snedla kaka dva kaplana, za večerjo pa vsaj polovico pečenega župnika“ . . . . a povedala si, s kom hodiš in mi vemo, kaj si!

Lepo, gladko je govoril dr. Tavčar v Št. Rupertu na Dolenjskem, da njegova stranka vere ne zatira. In lahko je to trdil, ker je veljalo kmete pridobiti, katerim je še vera sveta. Da, takrat, ko imate vi, pretkani liberalci, pred seboj tiste, katere imenujete „nerazsodno maso“ — zlasti pred volitvami — takrat ste vsi verni — kakor dr. Tavčar. Ko pa govorite pred svojo „elit“-družbo n. pr. v „Narodnem Domu“ — takrat se ne sliši nikdar slaviti vere, pač pa klice: „Proč od Rima!“ — Ko pišete po vzgledu dr. Tavčarja za družbo sv. Mohorja, Vam je vera svetinja; če pa pišete v „Zvon“. „Slov. Narod“, Vam je vera črna tema. Če se gre zato, da se vrže peska vernemu ljudstvu na deželi v oči — se liberalci celo ob zvonenju „Ave Marije“ — odkrijejo (kakor na Cesti pri Sv. Križu) — a v mestu jih nikdo ne vidi! — Da, da, vže poznamo volkove v ovčji koži! . . .

Vernim našim kmetom trde liberalci, „da vera in krščanstvo sta od Boga poslani dar!“ v svojih listih za inteligenco pa pišejo, da krščanstvo proti paganstvu ni nič (Glej „Slov. Narod!“)

Priprosto ljudstvo slepijo, da so za vero, ki poganja svoje sadove v „lepih naših cerkvah“ — svojim somišljenikom pa pripovedujejo, da so cerkve po gričih znamenja naše sužnosti“, katere se je treba otresti! Komu je torej vera svetinja in komu le agitacijsko sredstvo?

Oj, hinavščina brez konca in kraja!

—l—.

V „Primorski List“ z dne 6. t. m. so se vrinile neljube pomote. V članku „Odgovor „Soči“, v drugi koloni, 28. vrsti čitaj: Mi nismo najemniki, temuč pastirji Kristusove črede. V članku „Iz Deskelj“ čitaj: V obeh skupinah se niso vršile **dvakrat** ožje volitve.

Iz Bovca. (Konec). Zapeljanci, katerim sicer toliko ne zamerimo, ampak jih bolj pomilujemo, prihajajo k spoznanju. Prihajajo k spoznanju, da s tem, da so volili s trgovci in gostilničarji niso volili v svojo korist, da so pripomogli drugim do zastopnika, spoznavajo, da bo dr. Tuma, ki piše in govori le za trgovce in obrtnike, delal, ako bo mogel kaj storiti, le za iste, brez katerih bi ne mogel postati poslanec, in da bodo isti zahtevali kot nekako dolžnost „hvaležnosti“ to od njega. Spoznavajo, da oni ne more biti pravi zastopnik delavskih stanov, ki so potrebni največje pomoči na podlagi pravice in ljubezni, kateri pravi, da vera nima nič opraviti v javnem življenju, nič opraviti s politiko, kateri grdi in psuje duhovne in ž njimi vred sv. Cerkev, jedino zaščitnico in pravično zagovornico vseh tlačenih. Tudi zapeljanci spoznavajo, da so s tem z drugimi zapeljanci po deželi vred prodali oziroma odstopili jedinega zastopnika, do katerega imajo pravico, onim, kateri jih imajo zdaj vsaj po 2 ali celo — 4. Vsem pravomislečim in zapeljancem pa kličemo: spametujte se, zakaj vedite, da liberalizem je kriv vsega zla delavskih stanov, in vedite, da liberalec ostane — liberalec — sebičnež.

Liberalcem ali, kar je isto, narodno-naprednim, se nam zdi pa tudi potrebno, da zopet in zopet ponovimo, da pride kmalu čas, da se tudi nevedni pouče o svoji zmoti, in da jih potem ne boste več mogli izrabljati — v svojo korist in namene! Dal Bog, da bi čim preje prišel ta zaželeni čas! Le še bolj z barvo na dan!

Iz Temnice nam poročajo: Čudim se, da vam ni nihče sporočil o volitvi v naši občini. Naš župan je mogočen mož, znan daleč na okrog. Razume se samo ob sebi, da je naprednjak. Volitev je imela biti v občinski pisarni, ki je na sredi občine (Lipa-Temnica-Kostanjevica). Ali kaj se zgodi? G. župan je prenesel občinski urad na skrajni konec občine, v neko gostilno v Kostanjevici. Vedel je namreč dobro, da ima v Kostanjevici mnogo več naprednih ko v Lipi in Temnici in da bo ž njimi gotovo zmagal. Za enkrat se mož ni motil. Zmagali so narodno-napredni Kostanjci, ker se naši volilci iz nevolje nad postopanjem g. župana niso vdeležili volitve.

Volitve po Krasu. Prijatelji moji! star sem in imam že svoja leta, tudi skušal sem že veliko, ali kaj tacega nisem še učakal, da bi pijani ljudje volili in zbirali možake!

Kako bo revče volilo, ko komaj na nogah stoji? Koga bo volilo, ko samo za-se ne vé!?

S kakšnim prepričanjem bo volilo, ko je vso pamet in prepričanje v vinu utopilo? Za božjo voljo, bodimo pametni!

Kako bo pametno volilo, ko samo ne vé, kaj govori, ko še bob izreči ne more!

Možje moji! to ni volitev. Za volitev mora biti človek pameten in vsaj trezen, ne pa poln vina in šnopsa, da smrdi iz njega ko kuga.

Bog pomagaj! kaj človek vidi. In — še eno rečem: pošten človek ne potrebuje ne vina, ne šnopsa, ne sira, ne mesa. Ljudstvo, ki vé, kaj je moštvo, ne bo pilo dve, tri noči in prodajalo svojo besedo, prepričanje in moštvo za vino. Zdaj je pa drug svet. Slabo zadosti. Daleč smo prišli.

Brez zamere, to ni prav, to ni pošteno, da se z vinom in šnopsom glasove kupuje.

O kako vse drugače bi bile volitve izpale tú in tam, ko bi ljudje trezni dohajali k volitvam in ko bi goriških vinoplačevalcev ne bilo! Kaj tacega, kar se godi od nasprotne strani, pač še ni videlo kraško kamenje. To je pa že preveč, to je sramotno. Kar ni prav, ni prav, govorimo le naravnost. Pravica bi ne smela tega dopuščati!

Vse vpije: prostost! prostost! Vse govori o prosti volji, da vsak dela, kar hoče, da voli, kakor je njemu ljubo itd. Ni res nič! Tú voli vino in sila. Ljudje plešejo kakor drugi godejo. To ni nobena protost, to je zloraba in pa še kakšna! Taka volitev ni vredna piškovega lešnika, ne zamerite za besedo. Nobena reč ni dobra prisiljena, zbiranje mož pa najmanj.

Slišal sem enega: „ja, kej sem tel, sej smo ga pili! Lovre pejdi tudi ti, ga bomo pili celo noč“. Drugi pravi: „molči! naj bo voljen tu ali uni, kej je meni mar, samo da ga pijem. Je že plačeno“.

„Kedor dá več, temu dam štimo“ veš kaj Tone, se oglasi tretji.

Pošteni možje! Povejte mi, je to volitev?! Vsak pameten človek in kedor ni svojih možgan dal v najem, mora pritrditi, da to ni pošteno delo, da to ni volitev!

Kmet stare korenike.

Iz Cerkna. Volitve so se pri nas vršile dne 26 in 27. novembra. Zmagala je v obeh volilnih skupinah enoglasno Gregorčičeva stranka. Od nasprotne stranke se je že celi mesec prej na tihem prav pridno agitiralo; toda vse obljube in prepričevanje od zastopnikov nasprotne

za njih stariše in za — občine?! Število deklet govori jasno, da-li je bil zavod potreben ali ne?! Žalostno bi bilo torej, ako bi moral zavod moledovati za podporo, da se vzdrži...!

Prihiteti bi morale torej vse občine ter tekmovati med seboj z večimi ali manjimi podporami na korist svojih občinark. Posebno zdaj, o sestavljenju proračunov, naj vsaka občina kaj malega odloči v ta namen. Vsaki še tako mali znesek pride prav! Tu ni treba Bog ve kakih žrtev, marveč le malo ljubezni do ubogih devojk! Ne smemo misliti, da so nam dekleta propadala samo moralno; ne, propadala so nam tudi gmotno in narodno. Dekleta iz zavoda se gledé narodne zavesti razlikujejo od druzih deklet; ker, ako bi bila katera mlačna ali brezbrižna v narodnem pogledu, jo pa navdušujejo druge! In ako vidijo, da ostaja katera nezavedna, prezirajo jo toliko časa, da se poboljša! Potem še le sme v njih krog! Gmotno skrbi zavod za dekleta s tem, da posreduje, da dekleta hranijo denar v naši „Tržaški posojilnici in hranilnici". In res je že lepo število deklet, ki imajo že veče ali manje zneske, kakor katera more. Veselo upanje je, da bo vedno bolje, ker jedna drugo navaja na to, da hrani denar.

Po zimi pa je v zavodu pravo zbirališče. Tu se shajajo ob nedeljah in praznikih ter si kratijo čas s čitanjem in poštenim razvedrilom. Kratko rečeno: zavod je pravi dekliški dom, kjer zajemajo naukov in navodil, kako se jim je ravnati. In ako bi imeli veče prostore, prihajale bi v večem številu...! Bila bi tu prava ženska čitalnica. Kolike koristi bi bilo to! Opazili smo tudi, da z dekleti, ki so došla iz zavoda, tudi gospodarji druge narodnosti postopajo bolj milo, ker vedo, da ista imajo koga, k i j i h b r a n i.

Nadalje posreduje zavod med gospodinjo in služkinjo, ter je nepristranski o tem, — tako je ustreženo toliko koristim gospodarjev, kolikor onim služkinj. Na ta način sta si bliže jedna in druga. Gospodinja vidi v služkinji svojo pomočnico in svojega bližnjega, kateremu ni osoda tako mila kakor njej! Služkinja pa naj vidi v gospodinji svojo dobrotnico, katero je dolžna spoštovati in ljubiti. Ako se nam posreči, da popolnoma odstranimo, rekli bi prepad, ki je ločeval gospodinjo od služkinje, dosegli smo vse, ker ljubezen je ista, ki dela čudeže tudi tam, kjer se zdi nemogoče.

Ganite se torej vsi oni, katerim je na srcu blagor ženske mladine ter nam prihitite na pomoč, da isto ohranimo narodu čilo in zdravo — moralno in fizično. O d b o r.

Katoliško društvo slovenskih učiteljic na Primorskem je imelo svoje redno zborovanje dne 2. decembra 1900 Počastila sta zborovanje s svojim posetom veleč. gosp. Štefan Križnič, vodja c. kr. izobraževališča za učiteljice, pa veleč. g. Franjo Finžgar, c. kr. okrajni šolski nadzornik. Predsedoval je g. dr. Josip Pavlica.

Velerodna gospica Mirka Holzinger pl. Weidich je govorila o plodonosnem delovanju za občno človeško blaginjo vnete Angležinje, Miss Mary Carpenter. Ustanovivši različne zavode na Angleškem in v Indiji za izboljšanje moralnega življenja tamošnjih prebivalcev, stremila je tudi požrtvovalna Angležinja za pravim poboljšanjem jetnikov, kar se ji je deloma posrečilo, ko je poskrbela za boljše, pedagogično ravnanje s temi nesrečniki.

Ko je dovršila g. predsednica svoje zanimivo predavanje, pozdravil je g. dr. Pavlica visoka gosta pojasnivši njima namen društva ter prosečju, naj bodeta istemu naklonjena. Potem je govoril o uljudnosti kot lepi čednosti s krščansko-katoliškega stališča.

Poslavljaje se, se je veleč. g. vodja Križnič kaj laskavo izrazil o lepi nalogi našega društva, z željo, naj bi isto krepko uspevalo v prospeh slov. učiteljic na Primorskem. Kedarkoli mu bode mogoče, udeležiti se hoče naših zborovanj. Veleč. g. nadzornik je pritrdil krepkim besedam g. vodje.

Prihodnje zborovanje bode dne 13. januvarja 1901 ob 10. zjutraj.

Na predvečer Preč. spočetja Marije Device smo imeli ob 5. uri popoldne blagoslov, pri katerem smo pele pod vodstvom svoje učiteljice petja, gospice Bagnalasta.

L. K o r š i č, tajnica.

Volitev v zavarovalno društvo proti nezgodam. — Društvo „Edinost" je prevzelo akcijo za te velevažne volitve, ki bodo dne 18. t. m. v Trstu. Kdor je prejel glasovnico, naj jo podpisano pošlje „Edinosti". Volitev se bo vršila v treh sekcijah.

Za Alojzijevišče. — Veleč. gosp. Jos. Ličan 10 K, preč. g. Ant. Jug 10 K, preč. g. Fr. Kranjec 10 K, preč gosp. Iv. Lukežič „nek ostanek" 7 K 49 v, preč. g. Fr. Stepančič „festina lente" 20 K, vlč. g. Iv. Košir 10 K, vlč. g. Josip Abram 2 vreči krompirja, g. M. Černuta iz Loga 30 kg. fižola, gospa Lenar iz Podbrda: 2 vreči krompirja, 30 kg fižola, 10 kg. jabolk in češpelj, $2\frac{1}{2}$ kg. masla. Iskrena zahvala blagim dobrotnikom!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani

(Konec.)

I z r e d n i v e č j i d a r o v i, k a k o r v o l i l a, š t e v i l n e j š e p o k r o v i t e l j n i n e i. d r. b i s i c e r d r u ž b i v p r a v s e d a j j a k o d o b r o d o š l i. A n a i z r e d n o s t i s e n i k d o n e m o r e z a n a š a t i.

Družbi najzanesljivejša opora so redno delujoče podružnice. Prav mnogo jih je, ki leto za letom vestno pobirajo in glavni družbi pošiljajo doneske svojih udov, sklicujejo shode, snujejo poučne ali zabavne sestanke, imajo lepo urejeno in delalno načelništvo, pridobivajo novih udov in o svojem delovanju pravočasno obveščajo odbor glavne družbe. Vsem tem se glavni odbor iskreno zahvaljuje in jih stavi drugim podružnicam v izgled. —

Nekaj podružnic pa je v svojem poslovanju nekoliko zastalo. Nekatere že dalje časa niso pobrale letnih doneskov od svojih udov, druge ne sklicujejo zborov, ne obnavljajo o pravem času svojega načelništva in ničesar ne poročajo glavnemu odboru. Vse to je lahko razumljivo iz raznih okolščin. Slovenci imamo mnogo narodnega davka in dela, da včasih ne moremo vsemu kaj. Z a t o n o č e g l a v n i o d b o r d r u ž b e s v. C i r i l a i n M e t o d a n i k o m u r o č i t a t i p r e m a j h n e p o ž r t v o v a l n o s t i a l i d e l a l n o s t i. **Prosi pa vse rodoljube in zlasti svoje podružnice, naj koj zbero vse moči, da družbi, ki je danes na več krajih pogoj našega narodnega obstanka, v sedanji potrebi prihite na pomoč.**

Marsikateri od ene ali druge podružnice bi rad vplačal svoj letni prispevek, ko bi ga kdo o pravem času opomnil, marsikdo bi se v družbo vpisal, ko bi ga kdo nagovoril, ali ko bi bila v njegovi bližini kaka delalna podružnica. — Zato prosimo vse podružnice, naj v tem dvojnem smislu požive svoje delovanje, da namreč poberó kolikor mogoče tudi zastale doneske svojih udov, in da skušajo pridobiti kar največ novih družabnikov. — Nekatere podružnice pošiljajo vsako leto v primernem času kakega zanesljivega slá s plačilnimi listki (pobotnicami) do vseh svojih udov, da pobere letne doneske. Ko pošlje blagajnik nabrane prispevke glavni družbi, odšteje troške za tacega pobiralca. To postopanje popolnoma odobravamo — menda je do mala najshodneje; tudi je priporočamo povsod, kjer ne morejo člani naših podružničnih odborov do družbenic ali družbenikov.

Z „Vestnikom" je družba sv. Cirila in Metoda zastala; poslednjega je izdala l. 1898. Vzrok je bil nekoliko ozir na tiskovne troške, nekoliko pa ozir na one podružnice, o katerih ni imela zadostnih ali celo nikakih poročil.

V začetku 20. stoletja pa bi družba sv. Cirila in Metoda rada priobčila „Vestnik", ki o poslednih velikih skupščinah poroči le najvažnejše stvari, sicer pa natančno pojasni sedanje družbeno stanje, in zlasti poda pregleden imenik podružnic, njihovih odborov, število udov in zaznamek letnih doneskov.

Zato nujno prosimo vse podružnice, da naj zanesljivo do novega leta pošljejo:

1.) P o p o l n i i m e n i k s v o j e g a n a č e l n i š t v a. Naj se ne pozabi pridjati značaj raznih podružničnih načelnikov. Kjer je načelništvo nepopolno, ali mu je že potekla doba, naj se skliče podružnični zbor, da se izvrše potrebne volitve. Nekaj je takih podružnic, ki spe kar mnogo let. Vodstvo glavne družbe tudi teh še ne šteje med mrtve in jih ni črtalo, ker je vendar laže poživiti stare, nego ustanovljati novih. (Novim je treba iskati šele oblastvenega dovoljenja.)

V veliko zaslugo bomo šteli vsakemu rodoljubu, kdor v takih slučajih zbere nekoliko udov bivše podružnice (katerim se lahko precej pridružijo novi udje), da si zopet izvolijo redno načelništvo in se podružnica reorganizira. Ako ne ve, kako bi postopal, naj se pismeno pozove do „V o d s t v a d r u ž b e s v. C i r i l a i n M e t o d a v L j u b l j a n i".

2). Z a n e s l j i v z a p i s n i k p o k r o v i t e l j e v, u s t a n o v n i k o v i n š t e v i l o t i s t i h l e t n i k o v i n p o d p o r n i k o v p o § 10. g l a v n i h p r a v i l, k i s o v s a j z a l e t o 1900 p l a č a l i s v o j l e t n i d o n e s e k.

Le na to resnično število udov se bo vodstvo oziralo ob prihodnji veliki skupščini. Naj se ob tej priliki podružnice potrudijo, da kolikor se dá pomnože število svojih udov, zlasti med preprostim narodom. Veseli smo tudi velikega števila podpornikov, ki plačujejo le 20 vinarjev na leto. — Vendar naj se nam vsako leto (do novega leta) neznani le resnično število plačujočih udov. Kdor opomnjen ne plača, naj se ne šteje za tisto leto. Naznanjeno število udov naj se torej ujema s poslano svoto denarja.

3). Ves denar, kar ga nabere do konca decembra t. l., in sicer razložen po sledečih postojankah: I. Pokroviteljine: II. ustanovnine (z imeni in z značajem pokroviteljev in ustanovnikov, ako se to še ni poprej poslalo, oziroma naznanilo); III. prispevki (koliko?) letnikov v znesku...; IV. prispevki (koliko?) podpornikov v znesku...; V. drugi dohodki (darila, volila, veselice i. dr.), ako se nam še niso poslali; skupni dohodki...; troški za...; podružnica pošilja torej..

Tiste podružnice, ki za prejšnja leta niso ničesar poslale, pa morda sedaj še kaj nabero ali odločijo za prejšnja leta, naj to razgledno poročajo zlasti o prispevkih letnikov in podpornikov: za l. 1898.... za 1899.... za l. 1900....

Kjer to ne bo razločno, štelo se bo vse in v „Vestniku" objavilo za l. 1900., razun, ako so se prejšnja leta tudi redno pošiljali prispevki, kar imamo pa že zapisano.

Sklepajoč to pismo ponavljamo nujno prošnjo, da od vseh podružnic prejmemo ugodnih odgovorov.

V o d s t v o d r u ž b e s v. C i r i l a i n M e t o d a.

V L j u b l j a n i, 1. novembra 1900.

Za kratek čas.

Vera je zasebna reč! Francelj je postal naprednjak. Naročil si je „Sočo" in pridno čital, d a v e r a j e z a s e b n a r e č. Njegov sosed Gašper pa je bil zvita buča. Necega dne gre v Franceljnov hlev ter mu odžene kravo. Ta pa kriči za njim: „Kaj delate, Gašper? Ali hočete kravo ukrasti?" Gašper pa se mu odreže: „Vera je zasebna reč, ljubi moj, tedaj je zasebna reč tudi sedma božja zapoved: N e k r a d i!"

Tako je Gašper podučil Franceljna, da vera ni zasebna reč.

„Slovenski organist"

zbirka preludijev za orglje ali harmonij, I. zvezek: Božične predigre, zložil I g n a c **Hladnik**, op 40. Cena 1 krono. — Dobi se v „Katoliški bukvarni" v Ljubljani in pri skladatelju v Novem mestu, Dolenjsko.

Nova delavnica
cerkvenih posod in orodja.
Gorica, magistratna ulica št. 8.

Podpisani vsoja si naznaniti preč. duhovščini, da je odprl novo delavnico cerkvenih posod ter se priporoča za naročbe svečnikov, svetilnic itd. v vsakovrstni kovini in v vsakem slogu po najnižjih cenah.

Ker še nima ilustrovanih cenikov, pošlje po želji preč. duhovščini obrise raznih posod in orodja.

Priporoča se tudi za popravljanje rabljenih reči, jih zopet posrebri in pozlati tako, da dobijo prvotno stanje.

Izdeluje strelovode po najboljših iznajdbah in popravlja že rabljene.

Udani
Franc Leban,
srebrar.

Odlikovana kleparska delavnica
Artur Makutz
Gorica
Ozka ulica št. 1. — Via Stretta 1.

ESPOSIZIONE INDUSTRIALE ARTISTICA GORIZIA 1900

Priporoča svojo **kleparsko delavnico** ter **zalogo kleparskih izdelkov za kuhinjo** itd., ima zalogo **zlebov vseh vrst za nove stavbe**, oziroma preskrblja iste v najkrajšem času.

Prevzema naročila za **vpeljavo strelovodov**, tudi pozlačenih. Izdeluje **pumpe za vodo**. Prireja **vpeljavo vode** z cevmi vsake vrste.

V lastni zalogi ima **stroje za žvepljanje sodov** iz cinkanega železa, **škropilnice proti peronospori** (ponovljene po Vermorelovi sestavi); **mehove za žvepljanje grozdja** raznih sistemov itd. itd.

Postrežba točna. — Cene zmerne.

Nova politična knjiga!

Ravnokar izšla!

Naši narodni grehi.
Kako bo z vojsko?

Slovencem v svarilo in v pouk napisal **Podgrajski.** Cena **50** vin. po pošti 5 nvč. več. Dobiva se v »Narodni tiskarni« v Gorici, ulica Vetturini hiš. štev. 9. in pri G. Likar-ju, Semeniške ulice 10.

Zanimivo in poučno!

Vsakemu Slovencu neobhodno potrebna!

C. kr. priv.

civilni, uradniški in vojaški krojač na Travniku št. 22. I. nadstropje v Gorici.

M. POVERAJ,

priporoča p. n. občinstvu svojo izborno zalogo vsakovrstnega blaga iz avstrijskih in inozemskih tovarn, obleko, sobne in dežne plašče

Velika izber

zavratnic in ovratnikov, perilo, Jäger-srajce, sploh vse k obleki spadajoče; prodaja zdravo in trpežno blago tudi na meter; vse jako po ceni.

Civ. in duhovenski površniki od gl.	**15.—**	**nap.**
Površniki letni	**„ 9.—**	**„**
Obleka možka	**„ 8.50**	**„**
„ za dečke	**„ 1.80**	**„**
Nepremočljivi havelok	**„ 9.—**	**„**

Cene stalne; 5% odbitka. Vsako naročilo izvrši se točno.

Prva slov. trgovina z železjem

Konjedic & Zajec

prej G. Darbo

Gorica, pred nadškofijo št. 9.

Priporočata po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa in ploščevine raznega obrtnijskega, poljedelskega, vinogradskega in pohišnega orodja. Prevzemata naročila za vse stavbe in podjetja. Glavna zaloga za Gorico in okolico izdelkov c. kr. priv. tovarne; pripoznana zaloga najboljših kotlov od g. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga najboljšega koroškega askalon in brescian jekla. — Zaloga Portland in roman cementa. — Česar ni v zalogi, priskrbi se nemudoma.

Kupujeta staro železo in kovino po najvišjih cenah.

Vsako naročilo se izvrši nemudoma in vestno.

Čebelno voščene sveče

pod garancijo 2000 kron

priporočam preč. duhovščini, cerkvenim oskrbništvom in slavnemu p. n. občinstvu.

Z odličnim spoštovanjem

J. Kopač,
svečar,
ulica sv. Antona 7, Gorica.

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici

odlikovan z častno diplomo najvišjega priznanja jubilejne razstave na Dunaju l. 1898. in v Gorici na razstavi l. 1900 s zlato svetinjo

izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejega, za nove maše in godove, kolače za birmo in poroke itd.

Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporoča se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najuljudneje.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici,

Gosposka ulica hiš, štev. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas **v največji izberi,** kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovico, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce, Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Anton Obidič,

čevljar

Semeniška ulica hiš. štev. 4 Gorica.

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri

za gospe in gospode.

Naročila se izvršujejo hitro.

Anton Breščak

Gorica, gosposka ulica št. 14,

(blizu lekarne Gironcoli).

Ima v zalogi vsakovrstno pohištvo za vsak stan. — Oprava po najmodernejih slogih, posebno za spalne, jedilne in posetne sobe je po nemškem slogu.

Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mize, različna obešala, preproge za okna itd. Različne stolice z trsja in celuloida, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z žimami in platnom na izbiro ter razne tapecarije. Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, preskrbijo se po izbiri cenikov v najkrajšem času. — Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

V zalogi ima najelegatnejšo sobno opravo, na katero se še posebej opozarja p. n. občinstvo!

FRANC BEVK,

ulica Codelli št. 12

priporoča slavnemu občinstvu svojo zalogo **oglja, premoga** in **drv** po najnižjih cenah, da se ne boji tekmovanja. — Postrežba je točna.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici h. štv. 1.

v lastni hiši, kjer je „Trg. obrt. zadr.“

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 **GORICA** Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Sadjarsko in vinarsko društvo

za Brda v Gorici

Prodaja naravne in pristne briške pridelke po zmernih cenah.

Zaloga pristnih vin:

burgundeca, rizlinga, modre frankinje in drugih.

DESERTNA VINA.

Sedež društva je:

Gorica, ulica Barzellini št. 20.

Artur Makutz,

klepar v Ozki ulici (Via Stretta),

se priporoča slavnemu občinstvu, izdeluje vsakovrstna kleparska dela.

Nova knjigoveznica,

preskrbljena po najnovejših zahtevah in z najnovejšimi pripravami

v Gorici,

v hiši „Goriške ljudske posojilnice“

tik „Krojaške zadruge“.

Priporoča se preč. duhovščini za **prevezavo misalov;** slavnim krajnim šolskim svetom in učiteljstvu za **prevezavo šolskih knjižic** in sploh za vsako delo, bodisi v popravo ali na novo izdelanje, za kar zagotavlja trpežni izdelek in točno postrežbo po jako kulantnih cenah.

Rojakom v mestu in okolici se priporoča udani

Ivan Bednařik,
knjigovez.

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici — ulica Vetturini štev. 9 — v Gorici

Preskrbljena je z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času

po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in na papir, posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegatnih ter osmrtnice v velikih in manjših oblikah.

„Narodna tiskarna“ tiska

„GORICO“, „NAROD“ in „Primorski List“

„Gorica“

izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 krone

„Narod“

izhaja vsaki drugi petek ter velja celoletno 1 krono 60 vinarjev, polletno pa 80 vin. Kdor naroči 10 iztisov pod enim naslovom dobi 11. po vrhu.

„Primorski List“

izhaja vsak četrtek in stane celoletno 6 K polletno 3 K, za manj premožne celo leto 4 K.

„Narodna tiskarna“ ima v zalogi vse tiskovine

Tiskovine za duhovnije, županstva in dr. urade na močnem papirju.

Pismena naročila tiskovin se izvršé z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času.